

Ruim 100.000 mensen zijn al abonnee. Lees nu alle [+artikelen](#) voor **1,50 per week**.

Verkocht, gestolen of verdwenen: de nooddijk die Horn moest beschermen tegen de hoogwatergolf kwam niet

Door Rens van de Plas

28-10-2023, 11:11

[Delen](#)

Een inderhaast aangelegde zandwal bleek in 2021 niet voldoende. © familie Danowski

Horn Wanneer het water komt, beschermt de nooddijk ons. Daar waren bewoners aan de rand van Horn van overtuigd. Maar als in de zomer van 2021 het water buiten de oevers treedt, is de dijk nergens te bekennen. Instanties zijn het spoor volledig bijster en wijzen vooral naar elkaar.

Het is twee zomers geleden als de Limburgers de schrik om het hart slaat. Een gigantische watermassa houdt huis in de dorpen en steden. Op meerdere plekken treden rivieren en beken buiten hun oevers en stroomt het wassende water de huizen binnen. Het is een week die iedereen nog lang zal bijblijven.

Op de allereerste dag van het hoogwater is er in Horn alleen nog vrees, met de overstromingen van 1993 en 1995 in het achterhoofd. Het dorp ligt aan het Lateraalkanaal Linne-Buggenum en vooral voor inwoners van de Kemp zijn het slapeloze nachten, wetende dat de hoogwatergolf vanuit het zuiden er aankomt. Het gebied aan de rand van de Kemp is namelijk een retentiebekken, bedoeld om vol te lopen met water. Zij verwachten het ergste.

Maar gelukkig is er een nooddijk. Grote zogenoemde 'legioblokken' van beton kunnen de ergste klappen opvangen. De dijk kan van het weiland voor hun huis een kom maken. Een bassin waar het water in kan lopen en waarmee hun huizen gespaard blijven.

Dat verwachten de bewoners in elk geval.

Want het water dreigt, maar de blokken komen niet. De dijk komt er niet op de eerste dag, niet op de tweede dag, niet op de derde dag, niet op de vierde dag. De inwoners krijgen van de gemeente wel een brief. 'De gemeente treft geen aanvullende maatregelen', staat daarin. 'Uit voorzorg willen we u met deze brief informeren, zodat u voldoende tijd heeft om uw eigendommen veilig te stellen.'

Oproepen van de bewoners — 'Bouw dat ding op!' — vinden bij de gemeente Leudal en dienstdoend wethouder Robert Martens totaal geen weerklank. De blokken blijven uit het zicht.

Nooddijk gebroken in Horn. © Dumpert

Grote vraagtekens

© familie Danowski

In allerijl proberen aannemers een kleine zandwal aan te leggen met zand en folie en te redden wat er te redden valt. Het mag geen naam hebben. Op dag vijf breekt het water door alle verdedigingslinies heen. Het stroomt de huizen aan de Kemp binnen. Tot grote woede van de woningeigenaren. „Iedereen is altijd in de veronderstelling geweest dat als het hoogwater komt, die dijk zou worden opgebouwd”, vertelt een bewoner.

Het leidt tot grote vraagtekens, in de gemeenteraad en bij *De Limburger*. De blokken zijn verkocht, zo klinkt het in het Leudalse gemeentehuis en zo schrijft deze krant enkele weken na de ramp. Op raadvragen die de partij Samen Verder na de overstroming stelt, volgt echter weinig duidelijkheid. Wethouder Martens slalomt kundig om de raadvragen heen. Het college ‘heeft geen afwachtende houding aangenomen’, zo stelt hij.

Lees ook: ‘Met zand spelen’ stelt bewoners Horn teleur nu Leudal toezegt een nooddijk van zand en plastic te bouwen bij hoogwater

In zijn antwoorden geeft Martens ook aan dat het college voortdurend bij Rijkswaterstaat blijft aandringen op een oplossing voor de Kemp, omdat die instantie verantwoordelijk is voor het verhogen van de inlaat van het retentiebekken. Zolang dat niet gebeurd is, zullen de inwoners van de Kemp natte voeten blijven houden. Rijkswaterstaat is ook eigenaar van de nooddijk. ‘Wij zijn geen partij meer’, zegt een woordvoerder van de gemeente Leudal.

Zoveel stelligheid

In het kantoor van Rijkswaterstaat in Maastricht worden door de woordvoerster ondertussen wat collega’s gepolst. Hun eerste verdict is dat de blokken niet verkocht zijn, maar gestolen van de opslaglocatie. ‘We hebben de blokken niet meer’, schrijft ze. Ooit werden de blokken voor meer dan een ton gekocht, nu zijn ze gestolen.

De vraag is hoe iemand het voor elkaar krijgt om blokken van beton te stelen zonder dat het wordt opgemerkt. Zo’n bizarre uitleg, daar kan Rijkswaterstaat alleen maar op terugkomen. En zo geschiedt. ‘De blokken zijn waarschijnlijk verdwenen in de periode nadat de firma waar de blokken bij opgeslagen waren, failliet is gegaan. Of ze zijn gestolen of verdwenen als onderdeel van het faillissement, is voor ons onbekend.’

De zoektocht naar de blokken voert ons verder naar Kuypers Kessel, een grondbedrijf dat met zijn

© familie Danowski

grote zandheuvelds gerust het Gizeh van Limburg te noemen is. Daar hebben de blokken zeker enkele jaren opgeslagen gelegen. Het bedrijf heeft in 2018 de tak Infra afgebouwd. Misschien is dat het 'faillissement' waar Rijkswaterstaat op doelt en zijn de legioblokken bij het afbouwen verkocht.

'Dat zou een plausibele oorzaak kunnen zijn', klinkt het in het Maastrichtse kantoor, waar ze zich na vragen van *De Limburger* ook beginnen af te vragen waarom ze eigenlijk geen idee hebben waar hun eigen blokken zijn.

Legostenen

Iedere keer dat *De Limburger* naar het hoofdkantoor van Kuypers Kessel belt om het naadje van de kous te weten, strandt het telefoontje bij de receptie. De directie wil geen vragen beantwoorden en verwijst door naar de gemeente. Na de vijfde keer bellen neemt Harrie Kuypers, voormalig directeur van de infratak, toch de telefoon op.

Kuypers legt uit dat de gemeente met zijn infratak een waakvlamcontract had afgesloten. Als de gemeente Leudal het verzoek deed, zou het bedrijf de blokken – Kuypers spreekt zelf over 'legostenen' – opbouwen. Maar dat contract was voorafgaand aan de watersnood van 2021 al beëindigd, zegt hij. „De gemeente zou iemand anders zoeken. Wij hebben ook aangegeven dat we best alle kennis die we hadden, wilden overdragen.”

Lees ook: **Inwoners Horn willen hulp bij bescherming tegen hoogwater: 'Helemaal alleen kunnen we dat gewoon niet aan'**

Terug op de stoep bij de gemeente Leudal komt inderdaad de aap uit de mouw. De gemeente heeft nooit een nieuwe partner gezocht om de blokken op te stapelen, toen Kuypers Kessel in 2018 de infratak uitfaseerde en de gemeente daar zelfs al vier jaar van tevoren van op de hoogte bracht.

© familie Danowski

Ondanks het feit dat het waterschap eerder al concludeerde dat de betonnen blokken waarschijnlijk niet goed genoeg zouden zijn als waterkering, bleef het contract tussen gemeente en Kuypers Kessel in stand en bleven inwoners in de veronderstelling dat zij een nooddijk konden verwachten. Over het aflopende contract zijn bewoners van de Kemp nooit geïnformeerd.

Zij zijn zeker drie jaar lang aan hun lot overgelaten, hun huizen fungeren al jaren zélf als de dijk waar het water tegenaan kan botsen.

De blokken zelf liggen naar alle waarschijnlijkheid nog steeds op het terrein van Kuypers Kessel. Daar maken ze onderdeel uit van een veel grotere massa van betonblokken. 'Het is visueel niet te zien wie de eigenaar is van de blokken, dus of het de blokken van Rijkswaterstaat zijn of de blokken die Kuypers Kessel zelf heeft aangeschaft', zegt een woordvoerder van Rijkswaterstaat.

Dat beaamt ook Harrie Kuypers, die aangeeft dat er veel meer legioblokken op zijn terrein liggen dan alleen die van Rijkswaterstaat. ‘Het zijn gewoon legostenen. Die kun je overal krijgen.’

Grove fouten

De nooddijk die ooit de illusie van bescherming bood, zal er nooit meer komen. De gemeente ziet meer heil in de kleine zandwal die in 2021 ook is aangelegd. Tot de inlaat van het retentiebekken door Rijkswaterstaat is verhoogd – wat eigenlijk had moeten gebeuren met de betonnen blokken van de nooddijk – blijft de situatie zoals ze is. En wanneer de inlaat verhoogd wordt, weet niemand. Een planning, zelfs een jaartal, is er niet. Het kan gerust nog jaren duren.

Het gesukkel met de nooddijk verbaast inwoners niet. „Na twee jaar is het ook voor ons nog steeds niet duidelijk wie verantwoordelijkheid heeft”, zegt Jules Willems, die zich namens de bewoners hard maakt voor een oplossing. „De verantwoordelijkheid wordt door overheden continu afgeschoven en dat zie je hier weer gebeuren.”

Willems merkt al langer dat overheden niet weten waar ze mee bezig zijn. „Waarom is het nodig dat bewoners twee jaar lang op antwoorden wachten en met halfslachtige antwoorden het bos in worden gestuurd? De instanties gedragen zich kronkelig over zaken waar ze gewoon transparant over moeten zijn”, denkt hij. Bewoners van de Kemp blijven hoe dan ook op de trommel slaan. Zij willen, koste wat kost, beschermd worden tegen het water.

De Kemp zelf ligt er deze dagen idyllisch bij. Weinig herinnert er hier nog aan die overstroming van ruim twee jaar terug. Behalve misschien die betonnen fundering, waar bouwvakkers de nooddijk ooit op zouden bouwen. De nooddijk die een luchtkasteel bleek.

Reactie gemeente Leudal

De gemeente Leudal schrijft over hun rol in de bescherming van inwoners van de Kemp: ‘Onze rol omvat het tijdig waarschuwen van onze inwoners bij dreigend hoogwater, zodat zij zichzelf, hun dieren en bezittingen in veiligheid kunnen brengen. Ook worden wegen afgezet en maatregelen met betrekking tot het rioolstelsel genomen. Daarnaast zal de gemeente zolang de inlaat Lateraalkanaal niet op de eindhoogte is gebracht, bij dreigend hoogwater tijdelijke nooddijken aanleggen.’

Hoogwater

Bestrijdingsplan Hoogwater Maas

Maas

Rijkswaterstaat

Waterschap Limburg